

Valmiiksi naurettu juoru veti verkon vakavaksi

Jo metrien päästä erottuu kolme sanaa: Myllylä häiriköi ravintolassa. Lähempänä lööpin viesti tarkentuu. Häiriköintiväitteelle annetaan katetta kertomalla vaatteiden riisumisesta ja riidan haastamisesta. Etusivulla lisää paljastuksia: Mika Myllylä heitettiin ulos ravintolasta, eikä tässä vielä kaikki. Myllylä häiriköi Danny-show:ssa Haapajärvellä, ja Dannyn mielestä Myllylä oli ”vähän juhlapäällä”. On pakko ostaa Ilta-Sanomat.

Haastoiko Myllylä riitaa muiden asiakkaiden kanssa? Poistivatko vahtimestarit Myllylän ravintolasta? Kiipesikö Myllylä esiintymislavalle? Mitä oikeasti tapahtui viime vuoden pääsiäislauantaina Haapajärven Kantakievarissa?

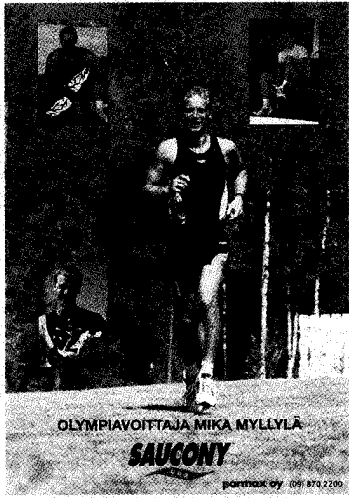
Kysymykset olivat tärkeitä Mika Myllylälle, kun hän yritti huhtikuussa 2003 puhdistaa entisestään ryvettynyttä mainettaan. Myllylän harmiksi harva oli kiinnostunut näistä kysymyksistä, sillä juorua levittäneet toimittajat ja siitä keskustellut yleisö tarkastelivat hiihtäjän humaltumista aivan toisenlaisista näkökulmista. Pureudun kirjoituksessani näihin näkökulmaeroihin ja yleensä siihen mekanismiin, jolla nykyajan interaktiivinen juorukoneisto toimii. Koneisto nojaa eräänlaiseen kolmikantamalliin, jossa lehdistö, yleisö ja julkkikset hakevat koko ajan asemaansa toisiinsa nähden. Yleisö on viime vuosina itenäistynyt koneiston kolmanneksi osaksi, koska internetin keskustelupalstat tarjoavat juoruilijoille uudenlaisen mahdollisuuden jakaa tietoja ja tulkintoja. Juoru kulki aiemmin yleisön keskuudessa suullisesti, mutta nyt tiedot ja tulkinnat leviävät verkon kautta hetkessä moninkertaiselle vastaanottajajoukolle. Yleisön itsenäistymisen puolesta puhuu myös se, ettei lehdistö kontrolloi kuin murto-osaa nettikeskustelusta.

Mika Myllylän julkisen kuvan muutoksesta voi hakea viitteitä kahdesta mainoksesta ja kahdelta internetsivulta. Ensimmäinen mainos on vuodelta 1999. Siinä Mika Myllylällä kaupataan juoksukenkiä¹. Toinen mainos on vuodelta 2003. Siinä mahdollisella Mika Myllylällä myydään suksia ja sauvoja². Vaikka molemmissa mainoksissa puhutaan Mika Myllylästä, kyse on eri henkilöistä. Kun vuonna 1999 Myllylä voitti kolme maailmanmestaruutta,

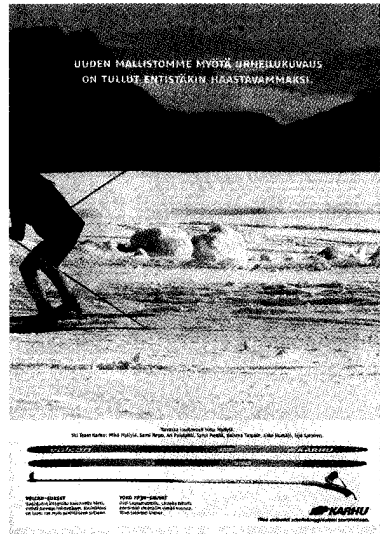
hän ei ollut ainoastaan menestyvä hiihtäjä, vaan rakastava perheenisä, ajatteleva urheilija sekä edustava ja kielitaitoinen suomalainen. Vuonna 2003 Myllylä vapautui kahden vuoden kilpailukiellosta, ja hän oli edelleen paljon muuta kuin hiihtäjä. Hän oli selittelyn mestari, petkuttamisen ruumiillistuma ja kansallisen häpeän aiheuttaja. Tossuainoksessa Myllylä hymyilee vielä neljänä kappaleena, mutta suksimainoksessa hänestä rohjetaan enää paljastaa selkä. Sama muutos näkyy myös mainoksen tekstissä. Ensimmäisessä mainoksessa julistetaan reteesti, että tässä juoksee OLYMPIAVOITTAJA MIKA MYLLYLÄ. Toisessa mainoksessa on häpeilevän pienellä printillä kerrottu, että kuvasta poispäin hiihtää luultavasti Mika Myllylä. Maineen muutoksesta kielii myös se, että tossuainoksen yksinkertaisen uhon sijaan suksimainoksessa tuoksahtaa anteeksipyytävä selittely.

Mika Myllylän ja yleensä maastohiihdon tämänhetkisestä imagosta saa otetta myös käymällä kahdella internetsivustolla. Vaikka Myllylä yhä asuu synnyinseudullaan Haapajärvellä, hän edustaa tätä nykyä Joutsan Pommia. Joutsalaisseura tavoittelee Myllylän johdolla mitaleita ja mainetta, mutta se yrittää tehdä tavoitteistaan totta vaivihkaa. Joutsan Pommin internetsivut henkivät näet samaa häpeää kuin Karhun suksimainos. Seuran etusivun vasemmassa reunassa on urheilijahahmo, jonka voi alasivuilta päätellä Myllyläksi. Etusivulla tunnistaminen on kuitenkin tehty mahdolliseksi, sillä Myllylän naama on peitelty tiedoteotsikoilla³. Maastohiihtäjät eivät juhli Suomen Hiihtoliitonkaan internetsivuilla: tuulettavan Samppa Lajusen ja pujottelevan Kalle Palanderin välissä luistelevasta maastohiihtäjästä on rajauksessa jäänyt jäljelle vain jalat. Maastohiihdon omilla alasivuilla puolestaan tulee ensimmäiseksi vastaan näyttelijä Risto Kaskilahti, jonka tehtävä on A-maajoukkueen virallisena kuntoilijajäsenenä keventää lajin muuten niin synkkää julkisuuskuva⁴.

Esimerkit kertovat siitä, millaisin keinoin yritetään hakea hyväksyntää suomalaishiihtäjille, joista seitsemän jäi kiinni dopingista vuosina 2001–2003. Erityisen haastavaa on saada hyväksyntä Mika Myllylälle, koska kärkeästä juuri hän putosi korkeimmalta. Ennen Lahden MM-kisoja Myllylä oli kaikkien aikojen menestynein suomalaishiihtäjä, kun taas kisojen jälkeen hän kamppaili kaikkien aikojen vihatuimman suomalaishiihtäjän tittelistä Jari Iso-metsän kanssa. Tehtävän haastavuutta lisäävät juorutoimittajat, jotka korostavat Myllylän imagon kielteisiä puolia. He pitävät Myllylää etuoikeutetun luokan jäsenenä, jolle asema on antanut tietyt palkkiot mutta tuonut myös velvollisuuksia. Koska Myllylä ei ole piitannut velvollisuuksistaan, hänen rikkomuksensa tulee saattaa yleiseen tietoisuuteen. Se, mitä Haapajärven Kantakie-

Juoksija 2/1999

Juoksija 9/2003

varissa tapahtui pääsiäisenä, oli lööpin veroista, koska Myllylä oli tehnyt jotakin, mitä hänen ei olisi pitänyt tehdä tai mistä hän ei ainakaan olisi halunnut otsikoita kaikkien kioskien lehtitelineisiin.⁵

Juoru, avoin kertomus, testamentti ja julkkiskeskustelu

Ilta-Sanomien ja Iltalehti käsittelivät Mika Myllylään illanviettoa perusteellisesti yhteensä neljä kertaa kuuden päivän aikana huhtikuussa 2003. Aihe hallitsi perättäisinä päivinä niin Ilta-Sanomien kuin Iltalehden lööppejä, ja näillä neljällä käsittelykerralla lehdet julkaisivat aiheesta ja sen ympäriltä yhdeksän juttua ja kymmenen valokuvaa. Myllylään ravintolaillan toi julkisuuteen Ilta-Sanomien (23.4.2003). Se informoi humalaisen olympiasankarin häiriköinnistä. Tarina jatkui Iltalehdessä (24.4.2003), jossa Myllylä kertoi oman versionsa illanvietosta. Seuraavaksi aiheeseen tarttui Iltalehden pakinoitsija Mattiesko Hytönen (26.4.2003). Hän eläytyi Myllyläksi laatimalla tapahtuneesta julkisen testamentin, kuten Myllylä oli tehnyt kaksi vuotta aiemmin jäätyään kiinni dopingista.⁶ Ilta-Sanomien (28.4.2003) puolestaan teki jatkojuttunsa utelemalla hiihtäjän rahoittajiksi ryhtyneiltä joutsalaisilta, kelpaisiko juomataidoistaan näytteen antanut Myllylä puhemieheksi paikkakunnan ylpeydenaiheille, eli sahdille ja Joutopäiville.

Ilta- ja Joutopäivälehdet tarjoavat lukijoilleen erilaisia mahdollisuuksia ilmaista oma mielipide. Printtilehdissä on lukijan sivu, ja internetsivuilla voi äänestää Kyllä

tai Ei päivän kysymykseen ja osallistua ajankohtaisista puheenaiheista viritettyihin keskusteluihin. Iltapäivälehdet eivät kuitenkaan kysyneet lukijoiltaan viime vuoden huhtikuussa, saako Mika Myllylä juoda itseään humalaan ravintolassa vai ei. Ne eivät myöskään perustaneet keskusteluryhmää, jossa olisi voinut pohtia Myllylän juomisen syitä ja seurauksia. Lukijan palstalla julkaistiin Myllylän illanviettoa käsitellyttä uutista seuranneen viikon aikana kaksi aiheeseen liittynyttä kirjoitusta – molemmat Iltalehdessä. Tasapuolisuutta vaalien ensimmäisessä kirjoituksessa (IL 28.4.2003) vaadittiin Myllylälle oikeutta hauskanpitoon ja toisessa (IL 29.4.2003) kehoitettiin tekemään parannus hauskanpidosta.

Kun toimittajien hallitsemilla foorumeilla yleisön ääni tyrehtyi kahteen mielipiteeseen, keskustelu Myllylän illanvietosta syntyi spontaanisti Suomi24.fi-nettisivujen⁷ suomalaiset julkkikset -keskusteluryhmässä. Tähän ryhmään lähetettiin kahdeksan vuorokauden aikana (23.–30.4.2003) 75 Myllylää koskevaa viestiä. Vilkkain keskustelu käytiin kolmen ensimmäisen vuorokauden aikana. Suomi24.fi:n sivut tarjoavat myös hiihtoa ja talvilajeja käsittelevän keskusteluryhmän, mutta tässä ryhmässä ei Myllylän illanvietosta kirjoitettu lainkaan.

Verkossa ”varmaa tietoa” vauhdin ottamisesta

Ilta-Sanomien (23.4.2003) juoruamisessa oli keskeistä takoa kovapäisimmänkin lukijan kalloon, että Mika Myllylä oli ollut humalassa. Otsikossa Myllylä oli humalainen, ingressissä Myllylä oli humalainen ja leipätekstissä Myllylä oli humalainen olympiasankari. Perusteellisen määrittelyn jälkeen lehti tarkensi Myllylän humalatilaa silminnäkijälähteensä avulla. Tämän mukaan hiihtäjä oli kovassa humalassa ja Mika oli liian päissään. Hämmästeltyään ensin suurin kirjaimin Myllylän humaltumista Ilta-Sanomien tunnusti, että alkoholi oli yhdistetty Myllylään aiemminkin. Lehti muisteli toisen kainalojutun toisen kappaleen toisen virkkeen sivulauseessa Myllylän myöntäneen haastattelussa vuonna 1999, että ”on joskus harvoin tullut ottaneeksi liikaa miestä väkevämpää”.⁸

Kun Myllylä seuraavana päivänä tilitti illanviettoa Iltalehdessä (24.4.2003), jutussa ei puhuttu kertaakaan humalasta, vaan siinä purettiin paineita, nautittiin ja otettiin liikaa alkoholia. Myllylä vältti kytkemästä itseään alkoholiin. Hän puhui juomisestaan yksikön ensimmäisen persoonamuodon (minä) sijaan yksikön kolmannessa persoonassa ja passiivissa.

Humala ja alkoholi jäivät kuitenkin käsitteinä monimielisten ja rahvaanomaisten ilmaisujen varjoon. Monimielisyyttä tuottivat Iltalehden paki-noitsija Hytönen ja Ilta-Sanomien Joutsa-jutut kirjoittanut toimittaja Tuomas Manninen. He hakivat huumoria mm. urheilukielestä lohkomalla rajusta tyhjennysharjoituksesta ja jalkojen menemisestä maitohapoille. Rahvaanomaisuutta loivat keskustelupalstalla kirjoittaneet, jotka puhuivat viinasta, juomista, huikan ottamisesta, ryypämisestä ja juomingeista.

Elinvoimaisin ilmaisu irtosi kuitenkin Haapajärven Kantakievarissa pääsiäislauantaina esiintyneeltä Dannylta ja itse Myllylältä. Danny totesi, että Myllylä ”oli vähän vauhdissa, ei muuta”, ja Myllylä itse sanoi, että ”otin normaalia runsaammin vauhtia”. Tämä ilmaisu kelpasi myös Hytöselle ja Manniselle.

Myönnän ottaneeni normaalia runsaammin vauhtia Suvi-vaimoni 30-vuotissyntymäpäivillä... (IL 26.4.2003).

Vaimonsa syntymäpäivistä vauhtia ottanut Myllylä... (IS 28.4.2003).

Iltapäivälehdissä monimielistä sanontaa tyydyttiin vain toistamaan, mutta Suomi24.fi:n julkiskeskusteluryhmässä Myllylän kommentti vauhdin ottamisesta ”suomennettiin” huumeiden käyttämiseksi. Myllylää herjaavan viestiketjun aloitti nimimerkki *Varma tieto*. Hän lainasi viestissään Iltalehden Myllylä-haastattelua ja totesi lainauksen perään, että Mikalle tuntuu maistuvan ”vauhti”, eli talkoojauhe eli amfetamiini. Myös neljä muuta keskustelijaa todisteli yhtä löyhin perustein, että Myllylä oli käyttänyt muutakin kuin alkoholia. *Piriniemi-Mika* teki tämän tulkinnan Myllylän pintaan nousseesta hiestä, *Hansu* erään paikalla olleen muistikuvista, *salalevittäjä* tarjoamalla Myllylän pirskeistä muka otettujen digikuvien toimimatonta verkko-osoitetta ja *Nettinörtti* luettelemalla kokototuus.comista poimittuja amfetamiinifaktoja. Nämä todistelijat saivat kannustusta useissa viesteissä. Esimerkiksi *Ihmettelijä* pohti, onko Mika Myllylä ns. viihdekäyttäjä, ja *Han ski* muisteli, kuinka ennenkin ”sankarimme” vetivät perviitiniä. Osa kannustusviesteistä oli muokat- tu vitseiksi, mikä on yksi tapa ylläpitää juorusta käytävää keskustelua.⁹

Ex-nisti: Sehän vetää kaikkee paitsi rekee. Karpaasi!
(Suomi24.fi 24.4.2003 klo 13.38).

Minä: Kyllä sen tietää... ..et se jäbä on vetäny muutaki ku pulkkaa
(29.4.2003 klo 11.36).

Kaikki keskustelijat eivät hyväksyneet *Varman tiedon* ja hänen kannustusjoukkonsa merkitystulkintaa. Kun *Hansu* kirjoitti, että tilaisuudessa nautittiin tosiaan muutakin kuin pelkkää viinaa, *george* arvuutteli muuksi vettä, ruokaa

ja maitoa. Aggressiivisempiakin reaktioita tuli. Huumeväitteiden masinoijia kehoitettiin ampumaan itsensä, ja heille luvattiin ostaa hamekangasta. *Sainastal!* ihmetteli sitä, että luonnevikainen kansa oli mennyt mukaan *Varma tiedon* levittämään hysteriaan ja sitä, oliko tämä palsta tarkoitettu luulotautisten temmellyskentäksi. *Voi vi**u mitä porukkaa...* piti vihjailua kateellisten luusereiden panetteluna:

Täällä netissä voi kasvottomana ja nimettömänä kirjoitella mitä tahansa ”varmaa tietoa” Mikan puuhista. (Suomi24.fi 24.4.2003 klo 14.57).

Äärettömän hauskaa mielen pahoittamista

Juurun varsinainen ydin oli toimittajille se, että alkoholin liikakäyttö sai Myllylän käyttäytymään sopimattomasti. Ilta-Sanomien (23.4.2003) mukaan Myllylä häiriköi, häiritsi, herätti pahennusta, pahoitti muiden mielen, käyttäytyi huonosti, toilaili ja riehui. Myllylän häiriköinnin väitettiin konkreetisoituneen neljässä aktissa: riidan haastamisessa, vaatteiden riisumisessa, esiintymislavalle kiipeämisy yrityksessä ja ravintolasta ulosheittämisessä. Kun näitä väitteitä toistettiin useaan otteeseen, Myllylän oli vaikea rimpuilla häneen lyödystä häirikön leimasta.

Silti Mika Myllylä yritti hangoitella leimautumista vastaan. Myös hän luoti Iltalehdeissä (24.4.2003) toistoon vakuuttamalla kolmesti illanvieton hauskuutta. Hauskaa ei ollut vain Myllylällä vaan ”meillä kaikilla”, ja pelkkä hauska muuttui jutun kuluessa erittäin hauskaksi ja äärettömän hauskaksi. Myllylä luonnehti illanviettoa myös kepeäksi irrotteluksi ja ilon irti ottamiseksi. Iltalehden jutussa ei suoranaisesti otettu kantaa häiriköinti-käsitteeseen, koska Myllylä halusi kiistää astetta vahvemman ilmaisun, riehumisen. Lisäksi Mika Myllylä ja hänen vaimonsa kielsivät useaan kertaan riidan haastamisen ja sen, että portsarit olisivat poistaneet heidät ravintolasta. Sen sijaan Myllylät myönsivät paidan riisumisen, mutta he katsoivat teon lieventäväksi asianhaaroiksi vaistonvaraisuuden ja lyhytkestoisuuden.

Myllylän harmiksi hänen illanvietostaan viimeinen sana jäi toimittajille. Iltalehdeissä sen lausui julkisuustuomariksi itsensä ylentänyt Hytönen, joka niin sanotussa testamentissa yhdisti häiriköintiväitteet Myllylän päätöksen.

Sydämeni pohjasta haluan pyytää anteeksi kaikilta Kantakievarin asiakkailta, joiden kanssa ehkä haastoin riitaa. Pyydän anteeksi myös ravintolan portsareilta, varsinkin siltä rauhallisemmalta tyypiltä, joka ei

olisi halunnut heittää minua ulos. (...) Väkijuomapullostani minä ammensin pääsiäislauantaina sen pääoman, jonka avulla hypin itseni hikeen Dannyn musiikin tahdissa ja omakätisesti riisuin paidan. (...) Väkijuomapullostani minä ammensin sen pääoman, jonka turvin tunkeuduin Haapajärven Kantakievarissa eturiviin lavan reunaan, mistä jotkut väittivät minun yrittäneen kiivetä lavalle. (IL 26.4.2003.)

Kun Mika Myllylä ja hänestä kirjoittaneet toimittajat taittoivat peistä illanvieton luonnehdinnoista, keskusteluryhmässä tähän hauskanpidon ja häiriköinnin ristiriitaan tarttuivat vain muutamat kirjoittajat. *Silminnäkijänaisen* mukaan Kantakievarin lauantai-ilta ei tarjonnut kivaa katseltavaa, koska Myllylä käyttäytyi epäasiallisesti ja häiritsi toisten ravintola-asiakkaiden iltaa. Sen sijaan *Arska* ja *Tsemiä* hämmästelivät, mitä pahaa tai valittamista on siinä, että välillä pitää hauskaa. Myllylän käytöksen todellinen laita näytti olevan valtaosalle nettikeskustelijoista toisarvoista, sillä myös häiriköinnistä oli mahdollista vetää vastakkaisia johtopäätöksiä:

Hippiäinen: Mika Myllylä on tullut tiensä päähän hän on räihinöinyt ravintolassa (Suomi24.fi 23.4.2003 klo 9.32).

tiedän: täällähän ...niitä ”tiensä päähän” tulleita onkin sitten saatanasti, kun JOKA viikonloppu joku räihinöi kapakoissa!

(23.4.2003 klo 10.38).

Usko Herraan Jeesukseen, niin sinä pelastut!

Moraalin vartioinnista voimansa ammentavalle journalismille uskonnon ja viinan sekoitus on ehtymätön juttusampo. Tällaisissa jutuissa pyritään osoittamaan mahdollisimman selvästi, että toiminta on ollut vastoin yhteisiä moraalikäsitteitä. Kertoessaan Mika Myllylän juopumuksesta ja häiriköinnistä *Ilta-Sanomat* katsoi tarpeelliseksi perustella aihevalintaansa korostamalla sitä, kuinka tuomittavaa tällainen käytös oli juuri Myllylältä.

Perustelunsa *Ilta-Sanomat* (23.4.2003) toi esiin ”Harras karpaasi” -taustajutussa, jossa Myllylän käyttäytyminen yhdistettiin hänen kristilliseen vakaukseensa. Lehti muistutti, että Myllylä oli tuonut vakaumuksensa esiin usein, puhunut avoimesti uskostaan ja toimittanut julkisuuteen uskonnollis-sävyisen anteeksipyyntönsä. Jälleen sitkeästi toistamalla *Ilta-Sanomat* tahtoi sanoa, että koska Myllylä oli eläköinyt julkisuudessa hengellisyydellään, oli reilua paljastaa hänen maallisempi puolensa.

Myös pakinoitsija Hytönen rakensi Myllylää koskevan kirjoituksensa sanojen ja tekojen välisen ristiriidan varaan. Hytönen (IL 26.4.2003) ei suoraan pilkannut Myllylän uskovaisuutta kuin kerran yhdistämällä polvistumisen ja Vapahtajan kiittämisen laskuhumalaan ja urheilusponsoreihin. Hän kuitenkin piirsi Myllylästä luonnekuvan, jossa tämä näyttäytyi tekopyhänä hurskastelija ja suoranaisena jeesustelijana. Samantapaista tulkintamahdollisuutta tarjosi Ilta-Sanomien (28.4.2003) kirjoitus Myllylän ja Joutsan yhteyksistä. Kainalojutun otsikossa Myllylä ei tule Joutsaan eikä vieraile pian siellä, vaan hän ”ilmestyy” sinne, niin kuin Jeesuskin ilmestyi parituhatta vuotta sitten opetuslapsilleen.

Mika Myllylä (IL 24.4.2003) ei ottanut kantaa siihen, olivatko hänen tekoja ja puheensa keskenään ristiriidassa. Kun hän kertoi Iltalehden luonnehdinnan mukaan ”avoimesti” illanvietostaan, hän ei viitannut kristillisyyteensä sanallakaan. Sen sijaan häntä rahoittavat joutsalaiset eivät kavahtaneet humalaista uskovaista (IS 28.4.2003). Joutsan talousjohtajan mielestä Myllylän vakava kristillinen maine ei ollut ongelma, koska Joutsassa vuosittain pidettävillä kansanjuhilla Joutopäivillä väki käy kirkossa ja juo sahtia. Myös ravintola Huttulasta arveltiin, että alkoholinkäyttöä katsotaan Joutsassa vähän eri tavalla kuin Haapajärvellä.

Kun joutsalaiset kommentoivat Myllylän illanviettoa omilla nimillään ja pilke silmäkulmassa, heidän puheensa iloisesta ja vapaamielisestä Itä-Hämeestä tuntui kovin ehyeltä. Kun tämän rinnalla muisteli tuppisuisia haapajärvisiä, jotka eivät koston pelossa uskaltaneet sanoa juuri mitään Myllylän illanvietosta edes nimettöminä, Keski-Pohjanmaa vaikutti perin synkältä ja ahdasmieliseltä seudulta. Mutta mihin sijoittuvat pääkaupunkiseudulla asuvat juorotoimittajat? He kirjoittavat illanvietosta avoimesti ja humoristisin sävyin, eli he eivät ole Haapajärveltä. Toisaalta heille Myllylän julkiuskovaisuus ja juopottelu tuottavat ongelmallisen moraaliyhtälön, eli he eivät ole Joutsastakaan.

Iltapäivälehdet käyttivät Myllylän uskovaisuutta osin kikkailun ja vitsailun pohjana, mutta internetissä illanviettoa peilattiin Myllylän kristillisyyteen vain vakavassa mielessä. Kun Myllylää puolustelevat kannanotot jäivät useimmissa teemoissa alakynteä, tapahtuman uskoon liittäneissä viesteissä tuomitsevat ja puolustelevat näkökannat vuorottelivat.

Osa Myllylän paheksujista haki tuomionsa perusteet siitä, että julkiuskovaiseen Myllylään henkilöityi yhteiskunnan epätasa-arvoisuus. Esimerkiksi nimimerkki *Myllylää* korpesi se, että ”evankelista Mika Myllylä oli kutsuttu Kirkon Kevätsirkukseen evankelioimaan muitten julkkisten ja poliitikoiden ja gospel=helvetin enkeleiden kanssa”. Kirjoittaja kritisoi sitä, että kirkko tarjosi

sirkushuveja rikkaille ja kauniille, mutta hyvinvointi-Suomessa leipä oli jätetty pois, ja pohjoisilla leveyksillä elämä oli ankeampaa ja ankarampaa kuin Roomassa aikoinaan.

Myllylä tuomittiin myös siksi, että hänen tekojensa ja puheidensa nähtiin olevan törmäyskurssilla. *Ade, Upi ja Proffa* moittivat Myllylää siitä, että tämä oli bailannut kuin pikkupenikka ja käyttäytynyt kuin kersa eikä niin kuin normaali uskovainen perheenisä. Koska Myllylän touhu oli niin ristiriitaista eikä hänen kiltin pojan roolinsa enää uponnut, nettikirjoituksissa vaadittiin, että hän ottaisi ristin pois kaulastaan. Vaikka osa keskustelijoista olisi sallinut uskavaiselle viinanjuonnin, myös he liittyivät Myllylän tuomitsijoihin hänen julkisen esiintymisensä takia.

Laardibonanza: Ei se viinanjuonti Myllylän synti ole. Enemmän raastaa sielua ja korvaa se farisealaisuus, joka kohottaa miehen muiden yläpuolelle. Ei ole Mika tehnyt mitään väärää, omasta mielestään.
 (Suomi24.fi 24.4.2003 klo 15.00.)

Sen sijaan *Einari, elämässä* ja *että* armahtivat Myllylän ehdoitta. Kukin näistä kolmesta haki tukea Raamatun lauseista: Pelastus oli luvassa Herraan uskonnolla, ja Sana lupasi, etten minä sinua hylkää enkä sinua jätä.

Jumalalle ei ole toivottomia tapauksia. Voimme luottaa hänen armoonsa, olimme sitten julkisuuden henkilöitä tai tavallisia pulliaisia.
 (Suomi24.fi 24.4.2003 klo 18.50.)

Vain Mika Myllylä näki peilistä idolin

Myös urheilun sisälle on kehittynyt moraaliin palautuva kahtiajako. Toisella puolella on nuhteettomat urheilijat, jotka noudattavat reilun pelin sääntöjä ja urheilevat liikkumisen riemusta. Toisella puolella urheillaan maineen ja mammonan saavuttamiseksi, ja näiden tavoittelussa käytetään hyväksi kaikkia keinoja – myös dopingia. Mika Myllylä miellettiin ennen Lahden MM-kisoja ”puhtaan” urheilun edustajaksi, mutta dopingkäryn jälkeen hän aleni ”likaisen” urheilijoiden kastiin.

Kun Iltalehti (24.4.2003) haastatteli Myllylää, se puhutteli häntä arvostavasti karpaasiksi ja muilla urheilusivuilta tutuilla titteleillä. Vaikka haastattelun päällimmäinen tarkoitus oli puolustautua häiriköintisyttöksiä vastaan, kainalojutussa oltiin kiinnostuneita Myllylän hiihtouran jatkosta. Myös Myllylä käsitteli itseään urheilijana. Kun hän penäsi itselleen tavallisen ihmisen

oikeuksia, hän teki sen urheilijana. Kun hän toivoi, ettei tapaus leimaisi häntä liikaa, hän esitti toiveensa olympivoittajana ja maailmanmestarina. Myös illanviettoa seurannutta häpeää Myllylä koki nimenomaan urheilijana.

Tapahtuneesta huolimatta haluan olla edelleen nuorisolle idolina ja sen takia irrottelu hävettää (IL 24.4.2003).

Hiihtäjän tarjoama omakuva ei saanut kannatusta muissa iltapäivälehtien aiheita tarkastelleissa kirjoituksissa. Urheilua hyödynnettiin Myllylä-kirjoituksissa, mutta ei siten kuin kohde olisi kaiketi toivonut. Toimittajat ja heidän esille päästämänsä lähteet viittasivat Myllylän dopingkäryyn ja kilpailukieltoon sekä kuvailivat urheilukielellä hänen juopumistaan. Myllylän sporttista ja askeettista mielikuvaa horjutettiin myös vertaamalla häntä Andy McCoyhin ja Matti Nykäseen.

Myllylä oli mm. riisunut ylävartalonsa paljaaksi. Sekään ei ole ainutkertaista talviurheiluperheessä. Toinen mestari lavalla, Matti Nykänen, teki sitä jopa työkseen. (IS 28.4.2003.)

Iltalehden (24.4.2003) haastattelussa Myllylä tunsu olevansa urheilijana nuorison idoli, mutta muissa kirjoituksissa hänen urheilunsa yhdistettiin tukirahojen haalimiseen. Varsinkin hänen rooliinsa ternimaitokapseleiden markkinoinnissa oli esillä säännöllisesti. Esimerkiksi Hytönen huipensi Myllylän puolesta kirjoittamansa testamentin osoittaakseen, että hiihtäjä olikin hyväuskoisten rahastaja.

Nöyränä, kiitollisena ja yksinäisenä vaellan nyt vastatuulussa viimeisen kerran. Nauran matkalla pankkiin tarkistamaan ternimaitotiliäni. (IL 26.4.2003)

Myös internetin keskusteluryhmässä ruodittiin sitä, että Myllylä oli rahastanut urheilulla. Keskustelua eivät kuitenkaan laukaisseet toimittajien ternimaitopuheet, vaan Iltalehden kansikuva, jossa Myllylä seiso i omakotitalonsa edessä. *Aku* tunnusti olevansa hieman kateellinen Myllylöiden hemohessi-kartanosta, koska normaaleilla ihmisillä ei ollut varaa rakentaa tuollaista lokaalia eikä Myllyläkään ollut tienannut taloaan rehellisillä ansioilla.

Iltalehden kuvaa tulkinneessa talokeskustelussa edettiin sosialisointiin saakka. *Esko A:n* mielestä Myllylöiden olisi pitänyt luopua talosta, koska kansalaisten ei ollut sopivaa maksaa suuria veromarkkoja hörhöjen palkitsemiseksi. *Kerps* arveli, että talot sun muut saisi ilmaiseksi, kun vetäisi hevoshormonit

suoneen ja alkaisi urheilla. *Jepu* puolestaan ynnäili, että hulppean talon rahat voisivat olla peräisin siitä, että Myllylä oli myynyt saamansa lahjoitukset eteenpäin. *Voi pyhä yksinkertaisuus* oli ainoa nettikeskustelija, joka vastusti Myllylän talon paheksumista. Hän vakuutti, etteivät kaikki Kelan rahat olleet menneet parjattuun taloon, vaan ne riittivät myös Myllylöiltä taloa pois ottamassa olleen *Esko A:n* elättämiseen.

Juo rauhassa kossusi ja muista kadehtia itseäsi parempia!
(Suomi24.fi 25.4.2003 klo 03.09).

Myllylälle myötämielisissä kirjoituksissa nettikeskustelua luonnehdittiin kaiteellisten panetteluksi ja horinaksi. Häntä urheilijana puolustaneet *Hämäläinen* ja *vai tätä lottokansaa* muistuttivat, että norjalaiset hiihtäjät eivät olleet VIELÄ jääneet kiinni dopingista ja että keskusteluryhmässä kovia jannuja esittäneiden kannattaisi käydä kokeilemassa 50 kilometrin hiihtämistä. Sen sijaan *Perheenäiskä* kuvasi suureksi järkytykseksi sitä, että perheen ihailema esikuva oli kärähtänyt hemohessistä. Hän kaipasi uutta, puhdasta verta ja toivoi, että myllylät ja isot metsät katoaisivat julkisuudesta iäksi. *Suksikoon suolle!* ja *Kansalainen* puolestaan povasivat, ettei Myllylä katoa julkisuudesta, vaan hän seuraa Matti Nykäsen viitoittamaa tietä.

Joo. Kohta saadaan juoda Mika Myllylä siideriä, miehen levyn tahdissa!
(Suomi24.fi 24.4.2003 klo 22.06).

Sars ja muita kuolemantauteja

Joku voisi kysyä, tapahtuiko Haapajärven Kantakievarissa pääsiäislauantaina jotain niin dramaattista, että asian käsittelyyn oli syytä uhrata niinkin paljon palstamillejä ja toimitusten resurssveja, kuin iltapäivälehdet tekivät. Mika Myllylän mielestä ei tapahtunut. Myllylä penäsi itselleen oikeutta ”edes joskus olla tavallinen ihminen” ja vaatimustaan hän vauhditti iltapäivälehtien uutiskriiteerien arvostelulla.

Esimerkiksi tämä sars-epidemia ja sen mahdollinen leviäminen ovat varmasti paljon tärkeämpiä asioita kuin minun asiani (IL 24.4.2003).

Ilta-Sanomien toimittaja Tuomas Manninen palasi Myllylän kritiikkiin Joutsan-jutun yhteydessä. Vaikka Manninen oli samaa mieltä asioiden tärkeysjärjestyksestä, hän piti Myllylän vertausta järjettömänä.

Suhteellisuudentajuisesti Myllylä vertasi juhlintaansa sars-epidemiaan ja piti jälkimmäistä paljon tärkeämpänä uutisena. Myllylä on sikälikin oikeassa, että sarsista on jo nyt kirjoitettu maailman lehdistä moninkertaisesti enemmän kuin kaikista talvilajien olympia- ja MM-kisoista yhteensä. (IS 28.4.2003.)

Molempien väitteet asettuvat esittämissyhteydessään outoon valoon. Kun Myllylän lausumaa kehystää puolentoista sivun avoin tilitys ravintolaillan tapahtumista, on vaikea niellä sitä, että sars olisi pihakeinussa istuvan Myllylän mielestä polttavampi ongelma kuin se, mitä ihmiset ajattelevat hänen viina-päästään. Myös Manninen hakee vertauksen kaukaa; ei selkänöjaa pidä etsiä omaa lehteä etämmältä. Ilta-Sanomat (28.4.2003) julkaisi Mannisen kirjoittaman 3/4 sivun juttukokonaisuuden Mika Myllylästä, mutta sars-epidemian se kuittasi kolmella tekstikappaleella, ja nekin oli lainattu sanomalehti Pohjalaisen pääkirjoituksesta. Se siitä moninkertaisuudesta.

Suomi24.fi-sivuilla keskustelijat eivät ryhtyneet punnitsemaan Mika Myllylän ja sars-epidemian välistä tärkeysjärjestystä, mutta Myllylän tavallisuuden kaipuu sai aikaan jonkin verran mielipiteenvaihtoa.

Anne, Tase ja haapajärven hemmo asettuivat Myllylän puolelle ihmetellesseen, miksi ihan tavallisen ihmisen ihan normaali käyttäytyminen tai meininki oli johtanut tällaiseen vouhotukseen ja miksi kärpäsestä oli tehty härkänen. He puolustelivat Myllylän käytöstä hakemalla sarsia arkisempia vertailukoh-
tia. *Tasen* mukaan hänellekin kävi viime viikonloppuna samoin kuin Myllylälle eikä hommassa ollut mitään muuta väärää kuin portsareiden asennoituminen. *Anne* uskoi, että myös nettikeskusteluun kirjoittaneet olivat joskus menneet hivenen yli juhliessaan, ja *haapajärven hemmo* muistutti kaikkien olevan joskus vähän päissään, myös saarnamiesten.

Sitä vastoin *Proffa* ja *Silminnäkiänainen* eivät pitäneet Myllylän toimintaa normaalin kansalaisen normaalina käyttäytymisenä tai elämänä. Myllylän epäasiallisesta käytöksestä järkyttynyt *Silminnäkiänainen* kertoi, että ikävä tapaus oli saanut hänet ajattelemaan Mikasta aivan toista kuin aikaisemmin:

Tottahan julkisuuden henkilö saa elää välillä ”normaalina” elämää kuten mekin mutta onko nyt niin että meidän oma hiihtäjänsankarimme saa olla se henkilö jolla on oikeus käyttäytyä asiattomasti ravintolassa? Vastataan että ei voi olla näin. Ravintolassa tulee jokaisen käyttäytyä asiallisesti ja jopa vaatteet päällä. Viluhan siinä tulee ja jos vielä ulkonakin riisutaan lisää vaatteita niin tiedä mikä kuolemantauti yllättää.

(Suomi24.fi 24.4.2003 klo 22.00.)

Siideriä ja Hytöstä – molempia kuivana

Kohta tulee kuluneeksi vuosi siitä, kun Mika Myllylä häiriköi tai irrotteli – tulkitsijasta riippuen – Haapajärven Kantakievarissa. Palaan takaisin kirjoituksen alussa esittämäni interaktiiviseen juorukoneistoon ja pohdin, miten koneiston osalliset voisivat jäsentää tapausta tällä hetkellä. Koska kommenttien saaminen asianosaisilta olisi ollut parhaimmassakin tapauksessa erittäin nihkeää, tukeudun tässä kohdin spekulatioon ja asetun vuorotellen iltapäivälehtien, internetkeskustelijoiden ja Mika Myllylän aseisiin. Olen siis vähän aikaa kuin Myllylän puolesta testamenttia laativa Mattiesko Hytönen – tosin kuivana ja empaattisena jossitteluversiona.

Jos Ilta-Sanomien vastaava päätoimittaja Antti-Pekka Pietilä vastaisi Mika Myllylän häiriköinnistä tehtyjä kirjoituksia koskeviin uteluihin, hän muistuttaisi, että Ilta-Sanomien jutut oli laadittu lakeja noudattaen ja Journalistin ohjeita kunnioittaen. Pietilä kehottaisi kiinnittämään huomiota erityisesti siihen, kuinka sinnikkäästi hänen alaisensa olivat hankkineet henkilöläheteitä: oli Dannyä, silminnäkijää, katugallupia, poliisia, kunnan talousjohtajaa, toimitusjohtajaa, ravintoloitsijaa ja urheiluseuran puheenjohtajaa. Myös Mika Myllylälle oli tarjottu mahdollisuutta kommentointiin, mutta hän ei tarttunut tarjoukseen.

Jos Iltalehden vastaavalle päätoimittajalle Petri Hakalalle annettaisiin suunvuoro, hän yhtyisi Pietilän käsityksiin lakien noudattamisesta ja ohjeiden kunnioittamisesta. Lisäksi Hakala korostaisi oman lehensä moniäänisyyttä; antoihan lehti palstatilaa oman versionsa tapahtumista kertoneelle Myllylälle ja kriittisesti vastaavia tapahtumia tarkastellelle Hytöselle. Entäpä miten pitäisi tulkita sitä, että Iltalehti asetti etusivullaan Myllylän poseeraamaan lahjatalonsa edessä tai että Ilta-Sanomat taittoi Myllylä-juttujen yhteyteen siiderimainoksen? Päätoimittajien mielestä kyse oli sattumien summasta, ja molemmat kiistäisivät jyrkästi, että kuvalla tai mainoksella olisi pyritty tarjoamaan mitään lisäviestiä Myllylästä. Pietilä ja Hakala eivät myöskään allekirjoittaisi väitteitä, että iltapäivälehtien journalismi olisi erityisen moralisoivaa ja että tuota moraalialta tarjottaisiin usein huumorin varjolla. Päätoimittajat vierastaisivat ajatusta siitä, että moralisoivaa huumoria – jos sellaista nyt ylipäänsä esiintyy – pitäisi suitsia ja julkisjuoruista pitäisi jalostaa nykyistä useammin juttuja, joissa pohdinta olisi asiallista ja maali yleisemmällä tasolla. Hakala ja Pietilä parkaisisivat tällaisille haaveille, että jollainhan näitä lehtiä täytyy myydäkin.

Nimimerkki *Varma tieto* aloitti Suomi24.fi-keskustelupalstalla pisimmän Mika Myllylää käsitelleen viestiketjun yhdistämällä Myllylän puheet ”vauhdin ottamisesta” huumeiden käyttämiseen. Vuoden asiaa ajateltuaan *Varma tieto* saattaisi olla hämillään tulkinnastaan ja siitä, että hänen Myllylää herjäävä viestinsä on yhä internetistä. Nyt se voisi tuntua hänestä ajattelemattomalta heitolta, joka olisi saanut jäädä tekemättä. Toisaalta *Varma tieto* voisi edelleen seisoa näkemyksensä takana ja muistuttaa, ettei hän ollut ainoa, joka päätyi kyseiseen tulkintaan. Kolmas vaihtoehto voisi olla se, että *Varma tieto* olisikin niin sanottu provo, eli muita verkkokeskustelijoita viesteillään ärsyttämään pyrkivä näyttelijä, jonka näennäisesti vakavia mielipiteitä ei pitäisi ottaa kirjaimellisesti. Joka tapauksessa kun nimimerkin suojassa voi kehnosti valvotuilla keskustelupalstoilla kirjoittaa mitä tahansa, surkukupaisissa tuoksissa huumeiden käytön todisteiksi kelpaavat slangit, hiki ja kuulopuheet.

Vaikka nettikeskusteluiden vakavuus voi toisinaan johtaa vastuuttomuuteen, periaatteessa keskustelujen totisuus on hyvästä. Yksinkertaisiinkin asioihin otetaan kantaa useimmiten vakavassa sävyssä. Esimerkiksi Mika Myllylän häiriköintijuorua käsitelleistä viesteistä runsas kaksi kolmannesta oli tyyliltään vakavia. Selvä enemmistö verkkokeskustelijoista suhtautui Myllylään tuomitsevasti. *Varma tieto* voisi selittää verkkokeskustelijoiden jyrkkää asennetta sillä, että Myllylä oli taannoisella dopingkäryllään horjuttanut kansallistunteeseen nojaavan penkkiurheilun mielekkyyttä eikä Suomen kunniaa palautettaisi ainakaan ravintolassa horjumalla. Vaikka iltapäivälehdet panivat alulle juopumisjuorun ja elivät sillä muutaman päivän, *Varma tieto* ei todennäköisesti näkisi tarvetta pohtia juorutoimittajien motiiveja ja rooleja. Tuskinpa nimimerkki osaisi analysoida omaakaan suhtautumistaan Myllylään muuten kuin kiromalla, että jokin siinä miehessä ärsyttää ja paljon.

Jos juorun kohde Mika Myllylä palaisi vuodentakaisiin tapahtumiin, hän mitä ilmeisimmin luonnehtisi järkyttyneensä syvästi tavasta, jolle hänen ravintolailtaansa käsiteltiin julkisuudessa. Myllylä oli varmaankin pahoittanut mielensä kommenttiansa vääristelystä ja hänestä väännettyistä vitseistä. Saataisipa hän yhä penätä itselleen tavallisen ihmisen oikeuksia ja pohtia illanviettonsa yleistä merkitystä jotakin ajankohtaista globaalia ongelmaa vasten. Myllylä voisi miettiä myös sitä, miksi yleisö on hänelle vihainen ja miksi toimittajat ovat ilkeitä. Voisiko olla niin, että kun toimittajat ja yleisö olivat 90-luvulla pönkittämässä Myllylän sankaruutta hurraten esimerkiksi alppimajoille ja karpaasi-brandille, he työstävät yhä omasta sinisilmäisyydestä johtuvaa nolostumista?

En tiedä, tunnustaisiko Mika Myllylä nyt reagoineensa häতিকৌdysti illanviettoaan koskeviin juoruihin. Näyttävä, välitön ja vakava ulostulo kääntyi kuitenkin Myllylää vastaan, kun Myllylän perättömiksi mieltämien juttujen oikomisyritykset loivat vain lisää perättömiä juttuja. Karhun suksimainos voisi tarjota Mika Myllylälle yleisen mallin julkisuuden hallintaan. Niin kauan kun hänet luokitellaan arveluttavien julkkisten kastiin, hänen kannattaisi toimia kuin mainoksessa, eli hiihtää pois toimittajien ulottuvilta ja näyttää julkisuudelle selkäänsä.

YTM Kari Koljonen on tutkija ja tuntiopettaja Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella.

Viitteet

- 1 Juoksija-lehti 2/1999, 33 (Saucony-mainos)
- 2 Juoksija-lehti 9/2003, 39 (Karhu-mainos)
- 3 <http://www.joutsa.fi/pommi/> ja http://www.joutsa.fi/pommi/tiimi_yleista.php (20.1.2003)
- 4 <http://www.hiibtoliitto.fi/hiibtoliitto/> ja <http://www.hiibtoliitto.fi/maastohihto/> (20.1.2003)
- 5 Ks. Connell 1992, 73, 81; Huovila 2002, 196–197
- 6 Mika Myllylä toimitti oman testamenttinsa tiedotusvälineiden kautta Suomen kansalle 6.3.2001. Testamentti löytyy myös hänen kirjastaan Myllylä 2001, 216–217
- 7 Suomi24.fi on internet-portaali (www.suomi24.fi), joka tarjoaa haku- ja ajanvietepalveluita (mm. keskusteluryhmiä ja erilaisia chat-yhteisöjä). Verkkopalveluja ylläpitää Oy Eniro Finland Ab
- 8 Ks. myös Myllylä 2001, 118–120
- 9 Bird 1997, 116

Lähteet

- Bird, S. Elisabeth (1997)
What a Story! Understanding the Audience for Scandal. Teoksessa *Media Scandals* (eds. James Lull & Stephen Hinerman). Polity Press. Cambridge.
- Connell, Ian (1992)
Personalities in the Popular Media. Teoksessa *Journalism and Popular Culture* (eds. Peter Dahlgren & Colin Sparks.) SAGE Publications. London.
- Huovila, Tapani (2002)
Lööppi iskee aikamme julkisuuteen. Teoksessa *Median varjossa* (toim. Touko Perko, Raimo Salokangas & Heikki Luostarinen). Mediainstituutti. Jyväskylän yliopisto.
- Myllylä, Mika (2001)
Riisuttu mestari. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.